

Анонимизиран текст

Превод

C-501/23– 1

Дело C-501/23

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

7 август 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Bundesgerichtshof (Германия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

29 юни 2023 г.

Длъжник в производството по несъстоятелност и касатор:

DL

Кредитор в производството по несъстоятелност и касационен ответник:

Land Berlin

BUNDESGERICHTSHOF (ФЕДЕРАЛЕН ВЪРХОВЕН СЪД)

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

[...]

от

29 юни 2023 г.

по дело за образуване на производство по несъстоятелност

относно имуществото на DL, [...] Берлин,

длъжник в производството по несъстоятелност и касатор,

[...]

встъпила страна:

Land Berlin (Федерална провинция Берлин, Германия), представлявана от Finanzamt Wilmersdorf (Данъчна служба Вилмерсдорф, Германия), [OMISSIS], Берлин,

кредитор в производството по несъстоятелност и касационен ответник,

Девети граждански състав на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) [...],

на 29 юни 2023 г.,

определи:

- I. Спира производството по делото.
- II. На основание член 267, първа алинея, буква б) и трета алинея ДФЕС отправя до Съда на Европейския съюз следните въпроси:
 1. Трябва ли член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение във връзка с член 2, точка 10 от Регламент (ЕС) 2015/848 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година относно производството по несъстоятелност (наричан по-нататък „Регламентът относно производството по несъстоятелност“) да се тълкува в смисъл, че мястото на дейност на физическо лице, упражняващо независима стопанска или професионална дейност, представлява предприятие дори когато за извършваната дейност не е необходимо да се използват човешки и материални ресурси?
 2. При отрицателен отговор на първия въпрос: трябва ли член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от Регламента относно производството по несъстоятелност да се тълкува в смисъл, че когато физическо лице, упражняващо независима стопанска или професионална дейност, няма предприятие по смисъла на член 2, точка 10 от същия регламент, се презумира до доказване на противното, че центърът на основните му интереси е мястото, където се извършва независимата стопанска или професионална дейност?
 3. При отрицателен отговор на втория въпрос: трябва ли член 3, параграф 1 от Регламента относно производството по несъстоятелност да се тълкува в смисъл, че за физическо лице, упражняващо независима стопанска или професионална дейност, което няма предприятие по смисъла на член 2, точка 10 от същия регламент, мястото на обичайното му пребиваване се презумира до доказване на противното

за център на основните му интереси съгласно член 3, параграф 1, четвърта алинея, първо изречение от Регламента относно производството по несъстоятелност?

Мотиви:

I.

- 1 На 18 август 2020 г. встъпилата страна подава искане за образуване на производство по несъстоятелност срещу длъжника. Към момента на подаване на искането длъжникът в производството по несъстоятелност (наричан по-нататък „длъжника“) има местоживеене в Берлин, Монако, Лос Анджелис и на френския карибски остров Сен Бартелеми. Той е председател на надзорния съвет на Landbell AG, акционерно дружество по германското право със седалище в Майнц. Имуществото му се състои от парични средства по банкови сметки в Монако, както и от дялови участия в дружества по правото на Монако, които притежават активи, ценни книжа и дялови участия в дружества в Германия.
- 2 С определение от 27 юли 2021 г. сезираният Amtsgericht (районен съд) отхвърля искането като недопустимо поради липса на териториална компетентност. Кредиторът подава незабавна жалба и на 29 юни 2022 г. Landgericht (областен съд) отменя това определение и връща делото на Amtsgericht (районен съд). Областният съд приема, че центърът на основните интереси на длъжника се намира на мястото, където длъжникът извършва своята самостоятелна дейност като председател на надзорния съвет. Длъжникът поставя под въпрос международната компетентност на германските съдилища. С допуснатата от Landgericht (областен съд) касационна жалба той иска отмяна на обжалваното определение и отхвърляне на незабавната жалба на кредитора.

II.

- 3 Преди да бъде постановено решението по касационната жалба, производството по делото следва да бъде спряно и на Съда на Европейския съюз да бъдат отправени формулираните в диспозитива на определението преюдициални въпроси (член 267, първа алинея, буква б) и трета алинея ДФЕС).
- 4 1. Международната компетентност на германските съдилища трябва да се прецени в съответствие с член 3, параграф 1 от Регламента относно производството по несъстоятелност. При наличие на международни елементи тази разпоредба се прилага независимо от това дали са засегнати държави членки, или трети държави (вж. BGH (Федерален върхов съд, Германия), определение от 8 декември 2022 г. — IX ZV 72/19, WM 2023 г., 278, т. 19 и сл.; Съд на Европейския съюз, решение от 16 януари 2014 г., С-

328/12, ECLI:EU:C:2014:6, т. 17 и сл. и т. 29). Съгласно член 3, параграф 1, първа алинея от Регламента относно производството по несъстоятелност компетентни да образуват производството по несъстоятелност са съдилищата на държавата членка, на чиято територия е разположен центърът на основните интереси на длъжника. Центърът на основните интереси е мястото, където длъжникът на постоянна основа управлява интересите си и което може да се удостовери от трети лица. Съгласно член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от Регламента относно производството по несъстоятелност за физическите лица, упражняващи независима стопанска или професионална дейност, основното място на стопанска дейност на лицето се презумира за център на основните интереси до доказване на противното. За всяко друго физическо лице съгласно член 3, параграф 1, четвърта алинея, първо изречение от Регламента относно производството по несъстоятелност мястото на обичайно пребиваване на лицето се презумира за център на основните интереси до доказване на противното.

- 5 2. Landgericht (областен съд) приема, че към съответния момент на подаване на искането за образуване на производство по несъстоятелност длъжникът е извършвал независима професионална или стопанска дейност по смисъла на член 3, параграф 1, първа алинея, първо изречение от Регламента относно производството по несъстоятелност. В изложените по-долу съображения настоящият съдебен състав се основава на така приетото. Понятието „независима професионална или стопанска дейност“ трябва да бъде предмет на самостоятелно тълкуване в правото на Съюза. Независимата дейност се характеризира с това, че съответното лице извършва дейностите от свое име, за своя сметка и на своя отговорност, както и че носи икономическия риск, свързан с извършването им. Съответното лице действа за своя сметка и на своя отговорност, организира свободно начините за изпълнение на работата си и самото то получава възнагражденията, които съставляват доходите му (вж. Съд на Европейския съюз, решение от 13 юни 2019 г., C-420/18, ECLI:EU:C:2019:490, т. 39). Предвид установените обстоятелства на настоящия етап от производството тези условия са изпълнени. Длъжникът е председател на надзорния съвет на акционерно дружество по германското право. Съгласно германското право надзорният съвет не е обвързан от указанията на управителния орган на акционерното дружество (вж. член 111 от AktG ([Aktengesetz], Закон за акционерните дружества). От констатациите на Landgericht (областен съд) следва, че е възможно длъжникът да е носил и риск, свързан с получаваното възнаграждение (вж. по този въпрос VfGH (Федерален върховен съд, Германия), VfGH (Сборник съдебна практика на Федералния върховен съд, Германия) 267, 189).
- 6 3. Съгласно член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от Регламента относно производството по несъстоятелност за физическо лице, упражняващо независима стопанска или професионална дейност, основното място на стопанска дейност на лицето се презумира за център на основните

интереси. „Предприятие“ в смисъл на място на стопанска дейност съгласно член 2, точка 10 от Регламента относно производството по несъстоятелност е „всяко място на дейност, в което длъжник извършва или е извършвал [...] трайна стопанска дейност, с човешки ресурси и имуществени активи“.

- 7 Landgericht (областен съд) установява, че независимата дейност на длъжника като председател на надзорния съвет на местно акционерно дружество не е включвала човешки ресурси и имуществени активи нито на територията на страната, нито на друго място. Поради това този съд не прилага презумпцията по член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от Регламента относно производството по несъстоятелност. В рамките на упражнявания съдебен контрол това разбиране не би издържало, ако, за да е налице „предприятие“ по смисъла на европейския Регламент относно производството по несъстоятелност, не е задължително физическо лице да използва човешки ресурси и имуществени активи. В такъв случай извършваната на територията на страната независима дейност би обосновала оборимата презумпция, че центърът на основните интереси на длъжника се намира в страната. Съдебният състав приема, че при това положение остава само да се провери дали длъжникът е изложил и доказал в необходимата степен факти, които са достатъчни, за да се обори презумпцията. Landgericht (областен съд) трябвало да допълни констатациите си в това отношение.
- 8 4. Следователно при отрицателен отговор на първия преюдициален въпрос следва да се приеме, че в рамките на своята независима дейност длъжникът няма предприятие по смисъла на член 2, точка 10 от Регламента относно производството по несъстоятелност, като възниква следващият въпрос дали в съответствие с член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от същия регламент мястото, където се извършва независимата дейност, може до доказване на противното да се презумира за център на основните интереси на длъжника. Съгласно съображение 28 от европейския Регламент относно производството по несъстоятелност, когато се определя дали центърът на основните интереси на длъжника може да се удостовери от трети лица, следва да се отдели специално внимание на кредиторите и тяхното становище относно мястото на управление на интересите на длъжника. Независимата дейност на длъжника като председател на надзорния съвет е могла да бъде забелязана от трети лица. За сметка на това за кредиторите често не е лесно да преценят къде се управлява частно имущество. При утвърдителен отговор на втория преюдициален въпрос също съгласно член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от Регламента относно производството по несъстоятелност би могло да се приложи оборима презумпция, че центърът на основните интереси на длъжника е на територията на страната. И в този случай Landgericht (областен съд) би трябвало да допълни констатациите си по въпроса за оборването на презумпцията.

- 9 5. В случай че презумпцията по член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от Регламента относно производството по несъстоятелност не е приложима, тъй като на първия и втория преюдициален въпрос следва да се отговори отрицателно, в заключение се поставя въпросът дали отсега нататък се прилага презумпцията по член 3, параграф 1, четвърта алинея, първо изречение от същия регламент, тоест дали физическо лице, което извършва своята независима стопанска или професионална дейност, без да има предприятие по смисъла на член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от Регламента относно производството по несъстоятелност, попада в обхвата на понятието „всяко друго физическо лице“, съдържащо се в посочената разпоредба. Правилността на това разбиране се подкрепя от факта, че от съображения за правна сигурност член 3, параграф 1, трета и четвърта алинея от Регламента относно производството по несъстоятелност установяват презумпция за всяко физическо лице, която препраща към центъра на неговите основни интереси и по този начин указва международната компетентност на държава членка да образува производство по несъстоятелност. Между член 3, параграф 1, трета алинея и член 3, параграф 1, четвърта алинея от Регламента относно производството по несъстоятелност би могло да съществува йерархично отношение, така че международната компетентност по отношение на физически лица трябва да се преценява съгласно член 3, параграф 1, първа алинея от посочения регламент едва когато условията по другите разпоредби не са изпълнени.
- 10 Landgericht (областен съд) не взема предвид презумпцията по член 3, параграф 1, четвърта алинея, първо изречение от Регламента относно производството по несъстоятелност и вместо това прилага член 3, параграф 1, първа алинея, второ изречение от същия регламент. Ако презумпцията по член 3, параграф 1, четвърта алинея, първо изречение от Регламента относно производството по несъстоятелност би била приложима, би трябвало най-напред да се определи мястото на обичайно пребиваване на длъжника към момента на подаване на искането [за образуване на производство по несъстоятелност]. След това би трябвало да се прецени дали подлежащите на установяване фактически обстоятелства позволяват да се направи извод, че презумпцията е оборена. И в този случай определението на Landgericht (областен съд) не може да бъде оставено в сила.

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

Предходни инстанции:

AG Charlottenburg (Районен съд Шарлотенбург), решение от 27.7.2021 г. —
36b IE 3743/20 —
LG Berlin (Областен съд Берлин), решение от 29.6.2022 г. — 84 Т 183/21 —

[...]

[...]

[...]

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ